

241 J. V. SNELLMAN

Uusi Suometar n:o 80, 7.IV 1881

»Kiitän nöyrimmästi, hyvät herrat, tulostanne! Virtana aikakaudet valuvat meidän ohitse – ja me virran kanssa – tuoden meille murheita paljon, jopa joskus jonkun ilonkin säkeneen. Se onkin niinkuin olla pitää; murheita olla pitää. Työtä, huolta, vaivaa pitää ihmisellä olla hautaan asti, jos mielih jotain jättää jälkeensä, joka todistaisi, ettei hän ole elänyt niinkuin eläin, mutta niinkuin ihminen.

10 Ei kukaan näinä aikoina meidän maassamme puhune julkisesti, ilman että hänen mieleensä johtuisi se iso murhe, joka nyt on Suomenmaassa, ettei hänen ajatuksessa kääntyisi siihen julmaan kohtaloon, joka tapasi meidän suurta Suuriruhtinastamme. On hänenkin elämänsä ollut elämä murheita täynnä, iloa hyvin vähän. Jumalan kiitos siitä, että me suomalaiset saatamme uskoa että niistä vähistä iloista kukaties enimmäkseen ja parhaat tulivat täältä meidän isänmaastamme. Hänen oli kuolemansa semmoinen kuin semmoisella ihmisellä olla pitää. Ei ole väärin sanottu kun häntä on sanottu marttiiraksi, ihmisyyden marttiiraksi. Sillä ihmisyyden edestä hän eli ja ihmisyyden edestä hän kuoli.

20 Eikä hänen elämänsä ole ollut semmoinen, ettei se olisi jättänyt jälkiä peräänsä, jälkiä semmoisia, joita tulevat sukupolvet saavat vielä monen vuosisadan jälkeen nähdä. Levätköön hän rauhassa, Jumala häntä siunatkoon hyvistä töistään, hyvistä toimistaan rakasta isänmaatamme kohtaan.

On meillä tänä vuonna jo ollut toisiakin murheita. Minun johtuu luonnollisesti mieleeni se mies, joka ennen herroille aina puhui 1 päivänä tätä kuuta – luonnollisesti, sillä me erosimme paljon yli 50 vuoden perästä, jona aikana me olemme yhdessä eläneet aina – Jumalan kiitos! – ystävytydessä. Niin kauan kun hän vielä eli, saitte, hyvät herrat, kuulla sanoja, joita saisi sanoa kultaisiksi. Ne olivat isänmaanrakkautta täynnä ja niin kauniita sanoja, ettei semmoisia usein saa kuulla. Ne olivat aina niitä sanoja, jotka sydäntä lämmittävät, henkeä ylentävät. Menkää hakemaan semmoisia sanoja niiltä herroilta, jotka tuovat meille uutta oppia, jotka lupaavat meidän kansaamme ja ihmiskuntaa edesauttaa sen uuden sivistyksen kautta, jota kutsutaan luonnontieteelliseksi sivistykseksi, tahi miksikä sitä kutsuttaneekaan. Minä luulen ettette heiltä saa kuulla semmoisia sanoja. – Cygnaeus ei uskonut tätä sivistystä. Hän uskoi sitä sivistystä, joka aina on ollut ihmiskunnan sivistys, se sivistys, joka on ihmiskunnan oma tekemä.

40 Eikä ole luonnontieteellinen sivistys se, joka löydetään maailmanhistoriasta, mutta se löydetään tuolta ja tuolta, tuolta multaläjästä ja läjän vierestä. Se hänen uskonsa, se antoi hänelle toiveita, sen voimalla hän kaikkien sydämiä lämmitti ja kaikkien henkeä ylensi.

Minä muistan – se oli luullakseni 2 vuotta sitte – kuin te kävitte hänelle laulamassa. Se oli viimeinen kerta, kuin hän jaksoi tulla ulos ja puhua muutamia sanoja. Hän silloin teitä kiitti ja sanoi: »kyllä tämä on viimeinen kerta kuin te tässä paikassa minulle laulate, mutta minä uskon varmaan, ette te tulevana vuonna tulette minun haudalleni laulamaan». Mennä vuonna te, hyvät herrat, lauloitte vielä hänen asuntonsa edessä, mutta silloin hän ei enää jaksanut tulla ulos; hän näyttäytyi vaan akkunassa. Nyt on tämän kuukauden ensi päivä kulunut, hänen hautansa on avattu, jopa suljettukin. Jos sen ääressä laulua kuultiin, sitä minä en tiedä, jos ei, niin minulla on paha mieli siitä. Olen ajatellut: »eipä kauan miehen muisto kestä». Olkoon, mutta

se on maailman järjestys, että niin on, että pian poistuu muisto. Kyllä hän kuitenkin oli semmoisia miehiä, joita ei tämä maa ole joka päivä esiintuonut, ja joita ei tule niin paljon, että syntyisi siitä paljon vaivaa, että ylioppilaat laulaisivat hänen haudallansa. Levätköön hän rauhassa ja olkoon hänen muistonsa siunattu.

Vastikään on tullut taas kuolon sanoma, joka koskee likeisesti sekä minua, että olisi koskenut tätä vainaja, kun manalaan mennyt on meidän molempain vanha toveri ja promotionitoveri; minä tarkoitan provasti Boreniusta Porvoossa. Hänen nimeänsä tullaan aina mainitsemaan, kun puhutaan meidän isosta laulajastamme Runebergista, sillä monta vuotta hän seisoi Runebergin likellä, ja Runeberg piti hänestä paljon. Hän olikin mies, jolla oli hyvä omantunnon kirkkaus, jota oli lysti nähdä ja jota jokainen tuli niin hartaasti rakastamaan. Niin kuin tiedätte hän toimi sillä alalla, jossaa opetetaan sokeita näkemään, kuuroja kuulemaan. Hänellä oli tämä erinäisenä toimenä. Saattaa sanoa, että kaikki ne, jotka työtä tekevät kansansa valistumiseksi, he tekevät paljon työtä siinä, että opettavat sokeita näkemään ja kuuroja kuulemaan ja – Jumala nähköön – usein paljon tyhjään, ettei se onnistukaan. Levätköön hänkin rauhassa! Jumala siunatkoon hänen muistoansa! Niin minun vanhoja tuttaviani ja nuoruuden ystäviäni on mennyt paljon täältä pois, ja joka päivä näkyy vievän ne ainoat vielä jäljellä olevat. Se on tullut minun osakseni maailmassa tänne jäädä ja nähdä muiden pois menevän.

Mutta menkööt ja menkäämme kaikki! – Ei kansan kohtalo riipu yksinäisen kohtalosta. Kansa aina elää, yksityinen menköön. Kansa elää, jos kansassa vaan on joku pesä, jossa kelpo miehiä kasvatetaan. Sanon suoraan: en tiedä miten nykyään asian laita lienee meidän maassa. Kyllä täällä rehtiä ja siivoja miehiä nousee, mutta missä ne etevät olisivat, missä ne eläisivätkään, sitä en tiedä. Toivon kuitenkin, että Jumala niitä herättää. Kyllä minä olen tuntenut niitä aikoja, jotka ovat olleet rikkaammat siemenen puolesta. Se on teidän huolenanne, hyvät herrat, että teidän seastanne kelpo miehiä nousee; ellei, niin olisi isänmaa hukassa. Mahdotonta on, ett'ette siitä huolta pitäisi. Uskon siihen vakaasti ja sillä uskolla otan teiltä eroni ja kiitän teitä vielä tästä laulusta ja tästä tulostanne. Minä kiitän niinkuin se, joka ei tiedä tuleeko hän enää teille kiitosta sanomaan. Minulla on – uskokaa se – minulla on kiitos sanottava monesta vuodesta. Uskokaa se, että rakkaudella teihin siitä kiitosta sanotaan, nyt ja vastedes, jos Jumala minun antaa teitä vielä kiittää.

242 SNELLMANSDAGEN 12 MAJ.

Morgonbladet n:o 111, 16. V 1881

»Mitt herrskap! För den händelse, att i denna ärade krets kunde finnas flere eller färre, som icke väl förstå finska språket, anser jag för min skyldighet, nu såsom alltid, att betyga dem uppmärksamheten, att tala några ord på det språk, de bäst förstå, förr än jag öfvergår att på finska tala till den akademiska ungdomen. Om nu sådane här finnas, så är det naturligt nog, att jag är främst dem förbunden och tacksamhet skyldig, ty just hos dem, hvilka kanske icke ur den finska litteraturen kunnat inhemta fullkomlig kännedom om den rörelse, som kallar sig den finska, just hos dem är det så mycket förtjenstfullare att lita derpå, att det är fråga om en sak, som bör vara hvar och en fosterlandsvän kär